

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ННЦ «Інститут біології та медицини»

Кафедра внутрішньої медицини

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора

з науково-педагогічної роботи

Ольга ХАРЧЕНКО

«23» червня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОПЕДЕВТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ

для студентів

галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
напрямок підготовки 224 «Технології медичної діагностики та лікування»
освітній рівень Бакалавр
освітня програма «Лабораторна діагностика» «Дієтологія»
вид дисципліни Обов'язкова

Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальний рік	<u>2022/2023</u>
Семестр	<u>7</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>3</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>залік</u>

Викладачі: проф. Бульда В.І.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник: Родіонова І.О. к.м.н, доцент кафедри внутрішньої медицини

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри внутрішньої медицини

Бульда Володимир БУЛЬДА
(підпис)

Протокол № 8 від «22» червня 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією

ННЦ «Інститут біології та медицини»

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Протокол від «23» червня 2022 року № 5

Голова науково-методичної комісії Скрипник Наталія СКРИПНИК

«23» червня 2022 року

1. Мета дисципліни – формування у студентів основ клінічного мислення і набуття професійних компетентностей обстеження хворого та оцінки основних проявів захворювань внутрішніх органів із дотриманням принципів медичної етики та деонтології.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- 1. Успішне опанування навчальних дисциплін із усіх медичних дисциплін як нормативних, зокрема «Анатомія людини», «Нормальна фізіологія», так і спеціальних дисциплін «Фармакологія», «Імунологія», «Гепатологія» тощо.*
- 2. Вміння самостійно застосовувати знання з базових дисциплін (медичної біології, медичної та біологічної фізики, біоорганічної та біологічної хімії, гістології, цитології, ембріології, вірусології, імунології та радіології) та ін. дисциплін для рішення конкретних науково-практичних задач; працювати з науковою та науково-методичною літературою.*
- 3. Володіння елементарними навичками системного аналізу.*

3. Анотація навчальної дисципліни

Програма дисципліни «Пропедевтика внутрішньої медицини» передбачає вивчення методів і прийомів клінічного обстеження хворого, особливості професійного спілкування лікаря з пацієнтом, суб'єктивні та об'єктивні прояви захворювань (симптоми і синдроми), причини та механізми їх виникнення і розвитку (семіологія) з метою встановлення діагнозу. Тематичний план лекцій, практичних занять та самостійної роботи розкривають проблемні питання основних методів фізикального, інструментального та лабораторного обстеження хворого, після чого студенти опановують основні симптоми та синдроми при найбільш розповсюджених захворюваннях внутрішніх органів.

4. Завдання (навчальні цілі):

1. оволодіння практичними прийомами і методами фізикального та лабораторно-інструментального обстеження пацієнтів;
2. засвоєння загальних методичних підходів клінічного обстеження хворого;
3. оволодіння студентами навичок діагностики окремих внутрішніх захворювань людини при типових їх проявах;
4. формування у студентів морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим.

Згідно вимогам Стандарту вищої освіти України (другий (магістерський) рівень вищої освіти, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 224 «Технології медичної діагностики та лікування») дисципліна забезпечує набуття студентами наступних *компетентностей*:

✓ *інтегральна:*

Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

✓ *загальні:*

ЗК02. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп

✓ *спеціальні (фахові, предметні):*

ФК07. Здатність застосовувати навички критичного мислення для конструктивного розв'язання проблем.

ФК08. Здатність застосовувати навички наукового дослідження для аналізу, оцінювання або розв'язання проблем.

ФК12. Готовність до безперервного професійного розвитку.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1 - знати; 2 - вміти; 3 – комунікація; 4 - автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
Знати				
1.1.	Найважливіші етіологічні і патогенетичні фактори формування патологічних процесів в організмі людини	Лекція, самостійна робота	Підсумковий контроль; оцінювання презентації / доповіді; усних відповідей / доповнень	5
1.2.	Методичні основи клінічного обстеження хворого, схеми дослідження пацієнта	Практичне заняття, самостійна робота	Підсумковий контроль; оцінювання презентації / доповіді; усних відповідей / доповнень	5
1.3.	Методичні основи фізикального обстеження хворого – розпитування, огляд, пальпація, перкусія, аускультация	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Підсумковий контроль; оцінювання презентації / доповіді; усних відповідей / доповнень	5
1.4.	Найважливіші симптоми та синдроми у клініці внутрішніх захворювань та їх семіологічне тлумачення	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Підсумковий контроль; оцінювання презентації / доповіді; усних відповідей / доповнень	5
1.5.	Клініко-діагностичну інтерпретацію показників найважливіших лабораторно-інструментальних досліджень	Практичне заняття, самостійна робота	Підсумковий контроль; оцінювання виконання практичних робіт	5
Вміти				
2.1.	Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у клініці внутрішніх хвороб	Самостійна робота	Оцінювання презентації / доповіді	5
2.2.	Проводити опитування і фізикальне обстеження хворих та аналізувати їх результати в клініці внутрішніх хвороб	Практичне заняття	Підсумковий контроль; оцінювання виконання практичних робіт	5
2.3.	Складати план обстеження пацієнта при типовому перебігу найбільш	Практичне заняття, самостійна	Підсумковий контроль; оцінювання	10

	поширених терапевтичних хвороб	робота	виконання практичних робіт	
2.4.	Аналізувати результати основних лабораторних і інструментальних методів дослідження	Практичне заняття, самостійна робота	Підсумковий контроль; оцінювання виконання практичних робіт	10
2.5.	Визначати провідні симптоми та синдроми у клініці внутрішніх захворювань	Практичне заняття	Підсумковий контроль; оцінювання виконання практичних робіт	10
2.6.	Методично вірно викласти результати обстеження хворого у вигляді історії хвороби з обґрунтуванням синдромного діагнозу	Практичне заняття	Підсумковий контроль; оцінювання виконання практичних робіт	10
2.7.	Демонструвати володіння навичками організації режиму перебування хворих у відділеннях терапевтичного профілю	Практичне заняття	Підсумковий контроль; оцінювання виконання практичних робіт	5
2.8.	Демонструвати навички надання першої допомоги хворим із порушеннями з боку серцево-судинної, дихальної та травної систем	Практичне заняття	Підсумковий контроль; оцінювання виконання практичних робіт	10
Комунікація				
3.1	Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів державну мову; іноземну мову у професійній діяльності; встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків	Практичне заняття, самостійна робота	Оцінювання презентації / доповіді; усних відповідей / доповнень	5
Автономність та відповідальність				
4.1.	Дотримуючись етичних та юридичних норм, нести відповідальність за прийняття обґрунтованих рішень і дій щодо правильності встановленого синдромного діагнозу захворювання	Самостійна робота	Оцінювання презентації / доповіді	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)																
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	3.1	4.1		
Визначати якісний та кількісний склад речовин та їх сумішей. Демонструвати використання знань про морфологічні зміни тканин і органів для 17 діагностики патологічних станів, виявляти помилкові результати та вживати заходи щодо їх корекції		+	+	+	+		+				+	+	+				
Верифікувати результати лабораторних досліджень в клініці внутрішніх хвороб (норма / патологія).	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+		+	+	+	+	
Аргументувати та пропагувати необхідність вести здоровий спосіб життя.				+	+	+					+	+	+	+	+	+	
Застосовувати знання принципів та етапів побудови раціонального харчування з урахуванням віку, особливостей трудової діяльності та режиму рухової активності, особливостей використання організмом різних продуктів харчування	+	+				+				+	+		+			+	

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Підсумковий контроль 1 РН 1.1 1.5, 2.2 2.8 20 балів / 10 балів
2. Презентації / доповіді – РН 1.1-1.4, 2.1, 3.1, 4.1. – 10 балів / 5 балів
3. Усні відповіді / доповнення - РН 1.1 1.4, 3.1. 10 балів / 5 балів
4. Оцінювання виконання практичних занять - РН 2.2 2.8 60 балів / 30 балів

- підсумкове оцінювання: у формі заліку

Підсумкова оцінка з освітнього компонента, підсумковою формою контролю за яким встановлено залік, визначається як сума оцінок (балів) за всіма успішно оціненими результатами навчання. Оцінки нижче мінімального порогового рівня до підсумкової оцінки не додаються.

Обов'язковим для отримання позитивної підсумкової оцінки (60 балів і вище та «зараховано») є відпрацювання всіх практичних занять.

Перескладання семестрового контролю з метою покращення позитивної оцінки не допускається.

7.2. Організація оцінювання:

Підсумковий контроль проводиться після завершення лекцій. Оцінювання практичних завдань здійснюється по закінченні курсу лекцій. Оцінювання підготовлених презентацій / доповідей та їхнього захисту, усних відповідей / доповнень проводиться упродовж семестру.

7.3. Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план

№ п/п	Назва тем	Кількість годин			
		Лекції	Практичні заняття	Консультації	Самостійна робота*
Розділ 1. Основні методи обстеження дихальної системи					
1.	Лекція 1. Пропедевтика внутрішньої медицини як введення у клініку внутрішніх хвороб. Основні методи обстеження хворих.	2			
2.	Практичне заняття 1. Основні завдання пропедевтики внутрішньої медицини. Проведення розпитування хворого. Загальний огляд хворого. Огляд окремих частин тіла: голови, шиї, тулуба кінцівок. Діагностичне значення симптомів, виявлених під час огляду хворого.		2		
3.	Самостійна робота. Історія становлення пропедевтики внутрішньої медицини в Україні та за її межами. Внесок відомих клініцистів М.Я.Мудрова, Г.А.Захар'їна, С.П.Боткіна, О.О.Остроумова, Т.Г.Яновського, В.П.Образцова, М.Г.Курлова, М.М.Губерґріца, М.Д.Стражеска, М.П.Кончаловського, М.В.Черноруцького, Г.Ф.Ланга, О.Л.Мястикова, Б.С.Шкляра у розвиток вітчизняної пропедевтичної школи. Роль українських та російських вчених-клініцистів у розвитку професійного мистецтва опитування хворого				4
4.	Лекція 2. Симптоми при захворюваннях органів дихання на підставі розпитування хворого. Основні скарги хворих із захворюваннями органів дихання.	2			
5.	Самостійна робота. Фізіологічні та патологічні форми грудної клітки, їх критерії. Патологічні форми дихання (Чейна-Стокса, Біота, Куссмауля, Грокко), їх характеристика та причини виникнення. Інструментальні та лабораторні методи дослідження органів дихання. Проведення досліджень функції зовнішнього дихання у показових хворих, обробка отриманих даних та доповідь на занятті.				5
6.	Практичне заняття 2. Основні симптоми та синдроми при пневмонії, сухому та ексудативному плевриті. Клінічні, інструментальні та лабораторні ознаки симптомів ущільнення легеневої тканини, накопичення рідини в плевральній порожнині, дихальної недостатності		2		
7.	Самостійна робота. Визначення та сучасна класифікація пневмоній (госпітальна, негоспітальна, аспіраційна, пневмонія у осіб з послабленим				6

	<i>імунітетом), класифікація за характером ураження легень (плевропневмонія, бронхопневмонія, інтерстиціальна пневмонія).</i>				
8.	Практичне заняття 3. Плеврити сухий та ексудативний: симптоми та синдроми на підставі клініко-інструментальних та лабораторних методів дослідження. Синдроми накопичення рідини та повітря у плевральній порожнині при патології бронхо-легеневої системи.		2		
9.	Самостійна робота. Рак легень. Синдром ущільнення легеневої тканини та дихальної недостатності при патології бронхо-легеневої системи.				6
10.	Лекція 3. Основні симптоми та синдроми при артеріальній гіпертензії та ішемічній хворобі серця.	2			
11.	Практичне заняття 4. Розпитування та загальний огляд хворих із патологією серцево-судинної системи. Дослідження пульсу та вимірювання артеріального тиску. Основні симптоми та синдроми при гіпертонічній хворобі та симптоматичних артеріальних гіпертензіях. Гіпертонічні кризи.		2		
12.	Самостійна робота. Інструментальні методи дослідження серцево-судинної системи. Ресстрація ЕКГ. ЕКГ-ознаки порушень автоматизму та збудливості. ЕКГ ознаки порушень провідності. Комбіновані порушення серцевого ритму. Лабораторні дослідження серцево-судинної системи.				5
13.	Практичне заняття 5. Синдром серцевої та судинної недостатності при захворюваннях серцево-судинної системи. Ішемічна хвороба серця: основні симптоми та синдроми при стенокардії та інфаркті міокарда.		2		
14.	Самостійна робота. Синдром серцевої недостатності: основні клінічні та інструментальні методи обстеження. Визначення ВОЗ/МТГ для артеріальної гіпертензії, есенціальної гіпертензії (гіпертонічної хвороби) та симптоматичної гіпертензії. Визначення поняття «ішемічна хвороба серця» (ІХС). Основні патогенетичні механізми та фактори ризику ІХС. Сучасна класифікація ІХС.				6
15.	Лекція 4. Основні симптоми при захворюваннях та функціональних розладах шлунково-кишкового тракту на підставі розпитування, даних лабораторних та інструментальних досліджень	2			
16.	Практичне заняття 6. Основні симптоми та синдроми при захворюваннях шлунка та кишківника. Методи клінічного, лабораторного та інструментального дослідження при гастритах, пептичній виразці шлунка та 12-палої кишки, ентеритах та колітах		2		
17.	Самостійна робота. Інструментальні та лабораторні методи дослідження стану шлунково				5

	<i>кишкового тракту. Клініко-інструментальне та лабораторне дослідження хворих на хронічний гастрит, пептичну виразку шлунка та 12-палої кишки. Основні симптоми та синдроми. Розповсюдженість хелікобактеріозу, умови пошкодження слизової оболонки шлунка та 12-палої кишки.</i>				
18.	Практичне заняття 7. Основні симптоми та синдроми при хронічному холециститі, холангіті, жовчокам'яній хворобі; основні клінічні та лабораторні прояви хронічних гепатитів і цирозів печінки.		2		
19.	Самостійна робота. Основні симптоми та синдроми при захворюваннях гепато-біліарної системи. Методи клінічного, лабораторного та інструментального обстеження				5
20.	Практичне заняття 8. Основні симптоми та синдроми при захворюваннях нирок. Симптоматологія гострого та хронічного гломерулонефриту і пієлонефриту		2		
21.	Самостійна робота. Лабораторне дослідження сечі, аналіз та інтерпретація результатів загальноклінічного аналізу сечі, дослідження сечі за Нечипоренком, Амбюрже, Адис Каковським, Зимницьким.				6
22.	Лекція 5. Основні симптоми та синдроми при анеміях. Геморагічні синдроми. Методи клінічного, лабораторного та інструментального дослідження.	2			
23.	Самостійна робота. Геморагічні синдроми та патологія системи згортання крові. Синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання крові.				4
24.	Практичне заняття 9. Основні симптоми та синдроми при анеміях. Загальноклінічний аналіз крові.		2		
25.	Самостійна робота. Основні клінічні прояви захворювань щитовидної залози.				4
26.	Практичне заняття 10. Основні симптоми та синдроми при цукровому діабеті.		2		
27.	Консультація			2	
28.	Підсумковий контроль				2
	Всього	10	20	2	58

* За наявності змін до графіку навчального процесу див. додаток 1

Загальний обсяг за семестр: 90 год., в тому числі:

Лекції – 10 год.

Практичні заняття – 20 год.

Консультації – 2 год.

Самостійна робота – 58 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні: (Базові)

1. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник / Ю.І. Децик, О.Г. Яворський, Є.М. Нейко та ін.; за ред. О.Г. Яворського. – 4-е вид., випр. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2016. – 552 с. + 12 с. кольор. вкл
2. Методика обстеження терапевтичного хворого: навч. посіб. / С.М.Андрейчин, Н.А.Бількевич, Т.Ю.Чернець. – Тернопіль: ТДМУ, 2016. – 260 с.
3. Розпитування та фізикальне обстеження хворого терапевтичного профілю: Навч. посіб. для студ. III-IV курсів мед. вузів / В. Є. Нейко, І. В. Тимків, М. В. Близнюк [та ін.]. – Ів.-Франківськ : ІФНМУ, 2016. – 142 с.
4. Macleod's Clinical Examination / Ed. G.Douglas, F.Nicol, C.Robertson.– 13th ed.– Elsevier. 2013. – 471 p.

Додаткові:

1. Bates' Guide to Physical Examination and History Taking /Ed. Lynn S. Bickley, Peter G. Szilagy. – Wolters Kluwer, 2017. – 1066 p.
2. Ковальова О.М. Пропедевтика внутрішньої медицини / О.М.Ковальова, Н.А.Сафаргаліна-Корнілова. – К.: Медицина, 2010. – 750 с.
3. Щупіпенко І.М. Пропедевтика внутрішньої медицини: Загальна семіотика і діагностика: навч. посібник. – К.: Медицина, 2008. – 304 с. + 8 с. кол. вкл.
4. Пропедевтика внутрішніх хвороб: Москаленко В.Ф., Сахарчук І.І. – К.: Книга плюс, 2007. – 632 с.: іл.
5. Дзяк Г.В., Нетяженко В.З., Хомазюк Т.А. та ін.. Основи обстеження хворого та схема історії хвороби (довідник). – Дн-ск, Арт-прес, 2002.
6. Никула Т.Д., Шевчук С.Г., Мойсеєнко В.О., Хомазюк В.А. – Пропедевтика внутрішніх хвороб. – К., 1996.

10. Додаткові ресурси:

1. «Основні методи обстеження органів дихання»
 - <http://meded.ucsd.edu/clinicalmed/>
 - <http://www.meddean.luc.edu/lumen/meded/medicine/pulmonar/pd/contents.htm>
2. «Основні методи обстеження серцево-судинної системи»
 - <http://www.cardiologysite.com/>
 - <http://www.meddean.luc.edu/lumen/meded/medicine/pulmonar/pd/contents.htm>
 - <http://www.blaufuss.org/>
 - <http://meded.ucsd.edu/clinicalmed/>
3. «Основні методи обстеження органів шлунково-кишкового тракту та нирок»
 - <http://www.meddean.luc.edu/lumen/meded/medicine/pulmonar/pd/contents.htm>
 - <http://gastroresource.com/GITextbook/En/Default.htm>
 - <http://meded.ucsd.edu/clinicalmed/>